

آرامگاه لنین

کتابخانه استان‌های فاضل اسکندر

ترجمه

زهره محمدی

(عضو هیات علمی دانشگاه تهران)

و گروه مترجمان

فرهنگ‌نشر نو

با همکاری نشر آسیم

تهران - ۱۳۹۵

آرامگاه لنین
گزیده داستان‌های فاضل اسکندر
ترجمه زهرا محمدی و گروه مترجمان

فرهنگ‌نشر نو تهران، خیابان میرعماد، خیابان سیزدهم، شماره سیزده

تلفن ۸۸۷۴۰۹۹۱

پاپ اول بهار ۱۳۹۵ خورشیدی

شمارگان ۱۱۰۰

طرح و بزم چو جواد آتشباری

چاپ و تصاویر سیدار

سرچاپ برین ساج

همه حقوق محفوظ است.

فهرست کتابخانه ملی

سرشناسه اسکندر، فاضل ۱۳۲۹ -

مشخصات نشر تهران: فرهنگ نو، ۱۳۱۵.

مشخصات ظاهری ۱۵۹ ص.

فروست کتابخانه ادبیات داستانی معاصر

شایک ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۳۹-۲۵-۸

وضعیت فهرست‌نویسی فبیای مختصر

موضوع داستان‌های روسی

شناسه افزوده محمدی، زهرا، مترجم

شماره کتابشناسی ملی ۳۷۷۶۱۱۰

مرکز پخش آسیم

تلفن و دورنگار ۸۸۷۴۰۹۹۲-۵

قیمت ۱۴۰۰۰ تومان

سخن نخست	۷
آرامگاه لنین	۱۱
دلیل بودن	۱۳
قطار شب	۲۱
خانه‌ای در انتهای کو	۳۳
مهمان ناخوانده	۵۱
میوه ممنوعه	۵۷
ستاره‌ها را رها کنید ...	۶۹
در ویلا	۹۵
پیرمرد و همسرش	۱۱۱
روز نویسنده	۱۱۷
کابوس	۱۵۱

سخن نخست

فاضل اسکندر، نویسنده و مترجم ایرانی تبار اهل آبخازی، در روز ششم مارس ۱۹۲۹ در خانه پدربزرگش، مالک کارخانه آجرپزی شهر سوخوم، به دنیا آمد. پدرش که ایرانی بود در سال ۱۹۳۸، در نتیجه سیاست‌های استالین، از خاک شهر سواخسک و به ایران بازگشت داده شد. فاضل دیگر هرگز پدر را ندید و خانواده مادری‌اش در روستای چگیم او را تربیت کردند. مدرسه را با رتبه ممتاز در آن‌جا به پایان رساند و وارد انستیتوی کتابداری مسکو شد. پس از سه سال تحصیل در رشته کتابداری، به انستیتوی ادبیات گورکی رفت و در سال ۱۹۵۴ فارغ‌التحصیل شد. پس از پایان تحصیلات دو سال در شهر کورسک به روزنامه‌نگاری پرداخت. در سال ۱۹۵۶، سردبیر بخش آبخازی در نشر ملی شوروی شد و تا سال ۱۹۹۰ همان‌جا ماند. اوایل دهه ۹۰ بود که به مسکو رفت و تاکنون نیز در همین شهر زندگی می‌کند. نخستین دفتر شعرش به نام راه‌های کوهستانی، در سال ۱۹۵۷ (سال مرگ پدرش) در سوخوم چاپ شد. در اواخر دهه ۵۰ چاپ وسیع شعرهایش در مجله یونامست (جوانی) آغاز شد. فاضل اسکندر در سال ۱۹۶۲ نگارش آثار منشور خود را آغاز کرد و به واسطه طنز

روان در نشر و نیز رمان‌های حماسی آمیخته به طنزش به شهرت دست یافت.

ماجرای بسیاری از داستان‌های اسکندر در روستای چِگَم آبخازی روی می‌دهد که بیش‌تر دوران کودکی‌اش را در آن سپری کرد.

فاضل اسکندر هرگز به سیاست نپرداخت، اما فعالیت‌های اجتماعی بسیار وسیعی داشت. او از مدافعان سرشناس موجودیت و حقوق اقوام کوچک روسیه و آبخازی است. همچنین با روزنامه‌های مختلف و برنامه‌های تلویزیونی در حوزه طنز همکاری نزدیک داشت.

اسکندر خود را نویسنده‌ای می‌داند که «بی‌شک و بی‌هیچ‌گونه قید و شرطی رومی است، اما بیش‌تر از آبخازی می‌نویسد.»

فاضل اسکندر، آنتانینا خلینیکووا، از شاعران بنام معاصر روسیه است. سال ۲۰۱۱ به مناسبت پنجاهمین سالگرد ازدواج این دو، دفتر شعر مشترکی از آنان به نام برف و انگور به چاپ رسید.

فاضل اسکندر در اول سال‌های طولانی کار در عرصه ادبیات، نشان‌ها و جوایز متعددی از جمله نشان خدمت به وطن در سال‌های ۱۹۹۰، ۲۰۰۴ و ۲۰۰۹ و جایزه ادبی پرسد در سال ۱۹۹۳ را دریافت کرده است. اسکندر عضو افتخاری فرهنگستان هنر روسیه است. در سال ۲۰۰۹، بانک مرکزی آبخازی از میان مجموعه سکه‌های «فاخره» سکه‌ای ۱۰ آپساری به نام فاضل اسکندر و با تصویر او ضرب کرد.

دیدگاه منحصر به فرد و حکیمانه و شرقی و غربی فاضل اسکندر همواره مورد توجه و احترام مخاطبانش بوده است. فعالیت قصاری از او وارد زبان روزمره و ادبی روسیه شده است که بیش از ۱۰۰ پتیزاندیشه‌های بلند او را به خوانندگان می‌نمایاند:

- من در واژه «پیروزی» همه‌ش شکوهمندی مثنی احمق را می‌شنوم.

- لحظات الهام، هنگامه سر سپردن به حقیقت است.

- تمام روسیه یک هم‌لخت هست است.

- اگر نمی‌توانی زنجیرهایت را پاره کنی، دست کم تا هنوز زنگ نزده‌اند، رویشان تَف کن.
- کسی که در شوروی کمونیستی دیوانه خوانده می‌شد، در تمام جهان عاقل‌ترین فرد بود.
- حقیقت این است که انسان‌ها چون از مبارزه کردن خسته می‌شوند، تظاهر می‌کنند که خردمند شده‌اند و حکیمانه رفتار می‌کنند.
- زمان‌هایی هست که آدم‌ها بوی تعفن دسته‌جمعی‌شان را عطری خوشایند می‌دانند.
- ایدئولوژی بر فقر استوار است و فقر بر ایدئولوژی.
- فرهنگ به تعداد کتاب‌های خوانده‌شده بستگی ندارد، فرهنگ در گرو تعداد کتاب‌های فهمیده‌شده است.
- ملت‌ها نمی‌توانند و نباید با امید اهداف درازمدت زندگی کنند، زیرا اهداف دور همواره توجیه ظلم‌ها و فریبکاری‌های امروزند.
- تَحْضُر و کُنْ، ریت این است که کسانی به آن تن می‌دهند که اتفاقاً نیازی به آن دارند.
- طبیعت حسمت پدرش را به ما تعارف می‌کند، نه تحمیل. و افسوس که ما ابلهیم و تنها از دستورات او عت و تیمم.
- نشانه روان‌شناختی به این است که شهروندان متوسط جامعه خود را بسیار داناتر از حاکمان می‌دانند.

ماجرای کتاب آرامگاهِ لنین

نخستین داستانی که از فاضل اسکندر خواندم، داستان «تدار» بود. سادگی بیش از حد در زبان و تصاویر و بیان شفاف احساسات درونی قهرمان داستان و دغدغه‌های بسیار ساده و انسانی‌اش مرا به خود جذب کرد. از آن پس به سراغ خواندن شعرها و داستان‌های او رفتم، بی‌آن‌که از ایرانی بودن پدرش آگاه باشم.

روح شرقی آثار فاضل اسکندر را به حساب این گذاشتم که اهل آبخازی است. سرزمینی با طبیعت شرق، با فرهنگی که بیش‌تر گرجی - ایرانی است تا روسی، و با حضور پررنگ حکیمان و درویشان در میان مردم.

سال‌ها بعد، در کلاس‌های ترجمه ادبی آثار روسی در دانشگاه تهران، فاضل اسکندر را به دانشجویانم معرفی کردم و پیشنهاد دادم به سراغ ترجمه‌اش بروند و چندی بعد در اسفند ۱۳۹۰ مطلع شدم که اتحادیه نویسندگان روسیه او را به عنوان کاندیدای دریافت جایزه نوبل به کمیته نوبل معرفی کرده است.

مترجمان این کتاب، پس از کم‌تر از چهار سال آشنایی با زبان و فرهنگ روسیه، توانسته‌اند ترجمه‌های خوبی از نثر معاصر روسیه ارائه دهند و این امید را بیافرینند که در آینده نزدیک ترجمه‌های پرشماری از آثار ادبی روسی به مخاطبان علاقه‌مند تقدیم شود.

سراسر گرم از
دانشجویم، که لذت معلم بودن با وجودشان معنا می‌یابد.
دوست گرامی، که ترجمه توانمند، امیرحسین مهدی‌زاده که اشتیاقش به
خواندن ترجمه‌ها و آراستن و پیراسته‌شان، ضمانت زیبایی کار بود.
و مدیران فرهیخته دانشگاه که با آن‌ها تا طرحی نو دراندازند.
زهرامحمدی